

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

10 iulie 2019*

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 – Competența judiciară în materie civilă și comercială – Competențe exclusive – Articolul 24 punctele 1 și 5 – Litigii în materie de drepturi reale imobiliare și în materie de executare a hotărârilor – Procedură de licitație judiciară a unui imobil – Acțiune în contestarea distribuirii sumelor de bani realizate prin această licitație”

În cauza C-722/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bezirksgericht Villach (Tribunalul Districtual din Villach, Austria), prin decizia din 19 decembrie 2017, primită de Curte la 27 decembrie 2017, în procedura

Norbert Reitbauer,

Dolinschek GmbH,

B. T. S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH,

Elektrounternehmen K. Maschke GmbH,

Klaus Egger,

Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH

împotriva

Enrico Casamassima,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, doamna C. Toader (raportoare) și domnii A. Rosas, L. Bay Larsen și M. Safjan, judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul D. Dittert, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 16 ianuarie 2019,

* Limba de procedură: germana.

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Reitbauer, Dolinschek GmbH, B. T. S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH, Elektrounternehmen K. Maschke GmbH, domnul Egger și Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH, de G. Götz, Rechtsanwalt;
- pentru domnul Casamassima, de H. Walder, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, de M. Figueiredo și de P. Lacerda, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elvețian, de M. Schöll, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de M. Heller și de M. Wilderspin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 3 aprilie 2019,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 24 punctele 1 și 5 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Norbert Reitbauer, Dolinschek GmbH, B. T. S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH, Elektrounternehmen K. Maschke GmbH, domnul Klaus Egger și Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH (denumiți în continuare împreună „Reitbauer și alții”), pe de o parte, și domnul Enrico Casamassima, domiciliat în Italia, pe de altă parte, în legătură cu o acțiune în contestarea distribuirii sumelor de bani realizate în urma unei licitații judiciare privind un imobil situat în Austria.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (15), (21) și (34) ale Regulamentului nr. 1215/2012 au următorul cuprins:
 - „(15) Normele de competență ar trebui să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului. Astfel, competența ar trebui să fie întotdeauna determinată pe baza acestui criteriu, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt punct de legătură. În cazul persoanelor juridice, domiciliul trebuie să fie definit în mod independent, în vederea ameliorării transparenței normelor comune și a evitării conflictelor de competență.
- [...]
- (21) În interesul administrării armonioase a justiției, este necesar să se reducă la minimum posibilitatea apariției procedurilor concurente și să se evite pronunțarea în diferite state membre a unor hotărâri ireconciliabile. Ar trebui să fie prevăzut un mecanism clar și eficace de rezolvare

a cazurilor de litispendență și de conexitate, precum și de înlăturare a problemelor care decurg în urma divergențelor interne referitoare la determinarea datei la care se consideră că o cauză este pendinte. În sensul prezentului regulament, este necesar ca data în cauză să fie definită în mod independent.

[...]

(34) Ar trebui asigurată continuitatea între Convenția [din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32)], Regulamentul (CE) nr. 44/2001 [al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74)] și prezentul regulament, fiind necesar să se prevadă unele dispoziții tranzitorii în acest sens. Aceeași necesitate a continuității este valabilă cu privire la interpretarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a Convenției de la Bruxelles din 1968 și a regulamentelor de înlocuire a acesteia.”

4 Capitolul II din acest regulament, intitulat „Competența”, cuprinde printre altele o secțiune 1, „Dispoziții generale”, și o secțiune 2, „Competențe speciale”. Articolul 4 alineatul (1) care figurează în această secțiune 1 prevede:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor respectivului stat membru.”

5 Articolul 7 din regulamentul menționat are următorul cuprins:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul de executare a obligației în cauză;
(b) în sensul aplicării prezentei dispoziții și în absența vreunei convenții contrare, locul de executare a obligației în cauză este:
 - în cazul vânzării de mărfuri, locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie livrate mărfurile;
 - în cazul prestării de servicii, locul dintr-un stat membru unde, în temeiul contractului, au fost sau ar fi trebuit să fie prestate serviciile;

[...]”

6 Potrivit articolului 24 punctele 1 și 5 din același regulament:

„Următoarele instanțe dintr-un stat membru au competență exclusivă, indiferent de domiciliul părților:

1. în materie de drepturi reale imobiliare sau de închiriere a unor imobile, instanțele din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul.

[...]

5. în ceea ce privește executarea hotărârilor, instanțele din statul membru pe teritoriul căruia a fost sau urmează să fie executată hotărârea.”

Dreptul austriac

EO

- 7 Rezultă din articolele 209-212 din Exekutionsordnung (Codul de executare silită, denumit în continuare „EO”) că distribuirea sumelor de bani realizate din vânzarea silită a unui bun se dezbate oral. În acest scop, creditorii sunt invitați să își declare creanțele care urmează a fi îndeplinite din sumele de bani destinate distribuirii și să le dovedească prin înscrisuri. Exactitatea și ordinea de prioritate a creanțelor sunt verificate în ședință.
- 8 În cadrul procedurii de distribuire a sumelor de bani realizate din vânzarea silită, creditorii și debitorul pot contesta, în temeiul articolului 213 din EO, luarea în considerare a anumitor creanțe. Contestația poate privi existența, rangul sau quantumul unei creanțe declarate.
- 9 Potrivit articolului 231 alineatul 1 din EO, instanța se pronunță cu privire la chestiunile de drept ridicate în contestație printr-o ordonanță de distribuire. În cazul în care decizia asupra contestației depinde de constatarea unor elemente de fapt aflate în litigiu, contestatorul este invitat, prin ordonanța de distribuire, să introducă o acțiune în contestarea distribuirii.
- 10 Potrivit articolului 232 din EO, instanța de executare este competentă să judece acțiunea în contestarea distribuirii.

AnfO

- 11 Potrivit articolului 1 din Anfechtungsordnung (Legea privind acțiunea pauliană, denumită în continuare „AnfO”), acțiunea pauliană urmărește ca actele juridice frauduloase care privesc patrimoniul debitorului să fie declarate inopozabile exclusiv față de creditorul care a formulat acțiunea. Această acțiune poate fi inițiată în cazul în care executarea patrimoniului debitorului nu a permis sau nu ar permite îndeplinirea integrală a creanțelor creditorului, iar acțiunea respectivă ar oferi posibilitatea satisfacerii creanțelor.
- 12 Din articolele 2 și 3 din AnfO reiese că acțiunea pauliană poate fi exercitată în cazul existenței unei intenții de fraudă sau al risipirii bunurilor, precum și al unor acte de dispoziție cu titlu gratuit.
- 13 Potrivit articolului 6 din AnfO, acțiunea pauliană nu poate fi împiedicată de faptul că actul în litigiu a fost îndeplinit în temeiul unui titlu executoriu sau al executării unei hotărâri judecătorești.
- 14 Astfel cum reiese din articolul 10 din AnfO, acțiunea pauliană poate fi formulată în cadrul procedurii de distribuire a sumelor de bani realizate din vânzarea silită.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 15 Domnul Casamassima și doamna C., domiciliați în Roma (Italia), au fost concubini cel puțin până în primăvara anului 2014. În cursul anului 2010, au cumpărat o casă în Villach (Austria). Doar doamna C. era înscrisă ca proprietară în cartea funciară.
- 16 Ulterior, au fost comandate lucrări de renovare a imobilului la Reitbauer și alții. Întrucât plățile pentru aceste lucrări nu au fost pe deplin onorate, Reitbauer și alții au introdus o acțiune în despăgubire împotriva doamnei C. Această cerere a fost admisă printr-o serie de hotărâri, prima dintre acestea, care nu este definitivă, fiind pronunțată la începutul anului 2014.

- 17 La 7 mai 2014, doamna C. a recunoscut, în fața unei instanțe din Roma, că are față de domnul Casamassima o datorie legată de un împrumut în cuantum de 349 772,95 euro, ale cărui modalități de rambursare pe cinci ani fuseseră convenite în cadrul unei tranzacții judiciare. În plus, doamna C. s-a angajat să înscrie o ipotecă asupra bunului situat în Villach pentru a garanta această creanță.
- 18 Prin actul notarial din 13 iunie 2014, făcut la Viena (Austria), doamna C. a efectuat o nouă recunoaștere a datoriei respective. La 18 iunie 2014, o garanție reală asupra imobilului în cauză a fost înscrisă în registrul funciar în favoarea domnului Casamassima.
- 19 Prima hotărâre pronunțată în favoarea Reitbauer și alții la începutul anului 2014, ca urmare a acțiunii în despăgubire, nu a devenit executorie decât după înscrierea garanției reale în favoarea domnului Casamassima, astfel încât garanțiile pe care Reitbauer și alții le aveau asupra bunului doamnei C., rezultate din executarea acestei hotărâri, aveau un rang inferior față de cea a domnului Casamassima.
- 20 La 3 septembrie 2015, Tribunalul din Roma a certificat tranzacția judiciară încheiată între doamna C. și domnul Casamassima ca titlu executoriu european, în conformitate cu dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate (JO 2004, L 143, p. 15, Ediție specială, 19/vol. 07, p. 3).
- 21 În luna februarie a anului 2016, domnul Casamassima a solicitat la Bezirksgericht Villach (Tribunalul Districtual din Villach, Austria), instanța de trimitere, vânzarea silită a imobilului în cauză. Reiese din ordinea de preferință a creditorilor, care figurează în registrul funciar, că prețul de 280 000 de euro, la care a fost adjudecat imobilul în toamna anului 2016, îi revenea aproape în totalitate domnului Casamassima în temeiul garanției reale înscrise în acest registru în favoarea sa.
- 22 Pentru a evita o astfel de repartizare a sumelor de bani realizate în urma licitației judiciare, Reitbauer și alții au întreprins un anumit număr de demersuri judiciare.
- 23 Astfel, pe de o parte, în luna iunie a anului 2016, Reitbauer și alții au introdus în fața Landesgericht Klagenfurt (Tribunalul Regional din Klagenfurt, Austria) o acțiune pauliană împotriva domnului Casamassima și a doamnei C. Prin ordonanța rămasă definitivă în luna iulie a anului 2017, această instanță a respins acțiunea respectivă, declinându-și competența internațională, având în vedere că domiciliul domnului Casamassima și al doamnei C. se află în afara Austriei.
- 24 Pe de altă parte, în cadrul ședinței organizate la 10 mai 2017 în fața instanței de trimitere, în conformitate cu articolele 209-212 din EO, în scopul repartizării sumelor de bani realizate în urma licitației judiciare între diferiți creditor, Reitbauer și alții au formulat o contestație, în temeiul articolului 213 din EO, în ceea ce privește repartizarea corespunzătoare domnului Casamassima.
- 25 După ce au formulat această contestație, Reitbauer și alții au sesizat instanța de trimitere cu o acțiune în contestarea distribuirii, în temeiul articolului 232 din EO, în cadrul căreia au invocat două motive de contestare. Prin intermediul primului motiv se urmărește să se constate că atribuirea sumelor de bani realizate în urma licitației judiciare domnului Casamassima fusese decisă în mod greșit, întrucât creanța acestuia din urmă s-ar fi stins prin compensare cu daunele interese pe care le datora doamnei C. ca urmare a faptului că a comandat lucrările de renovare la Reitbauer și alții fără consimțământul acesteia. Al doilea motiv, pe care instanța de trimitere îl asimilează unei acțiuni pauliene, privește recunoașterea de datorie din 13 iunie 2014 care, potrivit Reitbauer și alții, ar fi fost stabilită prin act notarial cu singurul scop de a îi devansa și de a îi împiedica să execute imobilul în discuție.
- 26 Pentru a justifica competența internațională a Bezirksgericht Villach (Tribunalul Districtual din Villach) de a judeca o astfel de acțiune, Reitbauer și alții au invocat articolul 24 punctul 5 din Regulamentul nr. 1215/2012. În schimb, domnul Casamassima a ridicat o excepție de necompetență internațională a acestei instanțe, susținând că acțiunea principală prezintă în esență o natură similară

celeia a unei acțiuni pauliene, cu privire la care Curtea a statuat deja, prin Hotărârea din 26 martie 1992, Reichert și Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149), că nu intră sub incidența acestei norme de competență exclusivă.

- 27 Instanța de trimitere precizează că, potrivit dreptului austriac, cu ocazia ședinței organizate pentru a dezbate distribuirea sumelor de bani realizate în urma licitației judiciare, se poate proceda, în cazul unei contestații formulate în temeiul articolului 213 din EO, la verificarea existenței și a ordinii de prioritate a creanțelor. În cazul în care decizia asupra contestației depinde de constatarea unor fapte aflate în litigiu, părțile sunt invitate să formuleze, în termen de o lună, o acțiune distinctă, și anume acțiunea în contestarea distribuirii.
- 28 Această acțiune suspendă executarea deciziei de stabilire a repartizării, în ceea ce privește partea sa aflată în litigiu.
- 29 Potrivit instanței de trimitere, acțiunea în contestarea distribuirii permite, printre altele, să se efectueze controlul opozabilității unei garanții reale, astfel cum Reitbauer și alții urmăresc să obțină din partea acestei instanțe prin al doilea motiv de contestație. Instanța menționată consideră că această posibilitate conferă acțiunii în contestarea distribuirii natura unei acțiuni pauliene.
- 30 În ceea ce privește competența internațională de a judeca o acțiune în contestarea distribuirii, instanța de trimitere se întreabă dacă normele de competență ar trebui să fie examinate în raport cu o astfel de acțiune apreciată în mod global și abstract sau în raport cu fiecare motiv de contestație invocat într-un caz concret.
- 31 Potrivit acestei instanțe, caracteristicile procedurii respective, privită în ansamblul său, ar dovedi o legătură strânsă cu instanța de la locul în care se desfășoară executarea silită sau unde este situat bunul constituit drept garanție.
- 32 Astfel, în ceea ce privește normele de competență exclusivă în favoarea instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia a fost sau urmează să fie executată hotărârea, prevăzute la articolul 24 punctul 5 din Regulamentul nr. 1215/2012, instanța de trimitere arată că, potrivit EO, acțiunea în contestarea distribuirii intră în competența obligatorie a instanței de executare. Deși este adevărat că acțiunea în temeiul articolului 232 din EO nu vizează în principal să se opună executării, întrucât debitorul a pierdut deja proprietatea imobilului în urma licitației judiciare, imobilul în cauză ar fi înlocuit, în acest stadiu, cu sumele realizate din vânzare, astfel încât distribuirea acestora de către instanță ar ține tot de activitățile organelor de executare.
- 33 În ceea ce privește normele de competență exclusivă în favoarea instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul, prevăzute la articolul 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, instanța de trimitere susține că acțiunea în contestarea distribuirii intră de asemenea în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, întrucât o astfel de acțiune constituie o etapă a executării unei garanții reale, finalizată prin repartizarea sumelor de bani realizate din vânzarea bunului constituit drept garanție.
- 34 În aceste condiții, Bezirksgericht Villach (Tribunalul Districtual din Villach) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 24 punctul 5 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că acțiunea în contestarea distribuirii prevăzută la articolul 232 din EO, care poate fi exercitată în cazul neînțelegerilor privind distribuirea sumelor de bani realizate în urma vânzării la licitație judiciară, intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții,

chiar și atunci când acțiunea unui creditor care beneficiază de o garanție reală împotriva altui creditor care beneficiază de o garanție reală

- a) se întemeiază pe motivul că creanța acestuia din urmă, aferentă unui împrumut și unei garanții reale, s-a stins ca urmare a unei compensări cu o creanță invocată de debitoare cu titlu de despăgubiri și,
 - b) în plus, se întemeiază – la fel ca o acțiune pauliană – pe motivul că constituirea garanției reale pentru această creanță aferentă împrumutului este inopozabilă din cauză că favorizează un creditor?
- 2) Articolul 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că acțiunea în contestarea distribuirii prevăzută la articolul 232 din EO, care poate fi exercitată în cazul neînțelegerilor privind distribuirea sumelor de bani realizate în urma vânzării la licitație judiciară, intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții,

chiar și atunci când acțiunea unui creditor care beneficiază de o garanție reală împotriva altui creditor care beneficiază de o garanție reală

- a) se întemeiază pe motivul că creanța acestuia din urmă, aferentă unui împrumut și unei garanții reale, s-a stins ca urmare a unei compensări cu o creanță invocată de debitoare cu titlu de despăgubiri și,
- b) în plus, se întemeiază – la fel ca o acțiune pauliană – pe motivul că constituirea garanției reale pentru această creanță aferentă împrumutului este inopozabilă din cauză că favorizează un creditor?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 35 Prin intermediul celor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 24 punctele 1 și 5 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că acțiunea unui creditor în contestarea distribuirii sumelor de bani realizate în urma licitației judiciare a unui imobil, prin care se urmărește, pe de o parte, constatarea stingerii prin compensație a unei creanțe concurente și, pe de altă parte, inopozabilitatea garanției reale constituite pentru garantarea executării acestei din urmă creanțe, intră în competența exclusivă a instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul sau a instanțelor de la locul executării silit.
- 36 Cu titlu introductiv, este necesar să se amintească faptul că rezultă dintr-o jurisprudență constantă că, în măsura în care Regulamentul nr. 1215/2012 abrogă și înlocuiește Regulamentul nr. 44/2001 care, la rândul său, înlocuiește Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive privind aderările noilor state membre la această convenție, interpretarea dată de Curte în ceea ce privește dispozițiile acestor din urmă instrumente juridice este valabilă și pentru Regulamentul nr. 1215/2012 atunci când aceste dispoziții pot fi calificate ca „echivalente” (a se vedea în acest sens Hotărârea din 31 mai 2018, Nothartová, C-306/17, EU:C:2018:360, punctul 18, Hotărârea din 15 noiembrie 2018, Kuhn, C-308/17, EU:C:2018:911, punctul 31, precum și Hotărârea din 28 februarie 2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, punctul 45 și jurisprudența citată).
- 37 Sistemul atribuirilor de competențe comune prevăzute în capitolul II din Regulamentul nr. 1215/2012 se întemeiază pe norma generală, enunțată la articolul 4 alineatul (1) din acesta, potrivit căreia persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție în fața instanțelor acestui stat membru, indiferent de cetățenia sau de naționalitatea părților.
- 38 Articolul 24 din Regulamentul nr. 1215/2012 prevede norme de competență exclusivă, în special în materie de drepturi reale imobiliare și de executare a hotărârilor, însă numai prin derogare de la această normă generală a competenței instanțelor de la domiciliul pârâtului. Aceste norme specifice de competență trebuie, în consecință, să facă obiectul unei interpretări stricte.

- 39 Din cererea de decizie preliminară reiese că, potrivit normelor relevante din EO, în urma unei proceduri de licitație judiciară a unui imobil, distribuirea sumelor de bani realizate din executarea silită este decisă în cadrul unei ședințe, organizată în fața instanței de executare. Cu această ocazie, dacă dreptul de participare al unui creditor este contestat, instanța va fi chemată să efectueze verificări privind, printre altele, existența sau ordinea de prioritate a creanțelor. În cazul în care decizia asupra contestației depinde de constatarea unor fapte aflate în litigiu, părțile sunt invitate să formuleze o acțiune în contestarea distribuirii.
- 40 În speță, în susținerea acțiunii din litigiul principal privind contestarea distribuirii, Reitbauer și alții au invocat, pe de o parte, stingerea prin compensație a creanței domnului Casamassima și, pe de altă parte, inopozabilitatea garanției reale constituite pentru garantarea executării acestei creanțe, această din urmă obiecție având, potrivit instanței de trimitere, natura unei acțiuni pauliene.
- 41 Deși este adevărat că, analizată în ansamblul său, acțiunea în contestarea distribuirii prezintă o legătură cu procedura de executare privind vânzarea silită imobiliară, nu este mai puțin adevărat că, astfel cum rezultă din elementele dosarului prezentat Curții, motivele de contestație invocate în cadrul unei astfel de acțiuni pot fi foarte diverse în ceea ce privește conținutul lor și să prezinte astfel o natură juridică diferită, astfel încât proximitatea lor cu executarea silită sau cu drepturile reale imobiliare poate varia considerabil.
- 42 Prin urmare, o analiză globală a acțiunii în contestarea distribuirii în scopul stabilirii normelor de competență internațională aplicabile acestei acțiuni ar fi, astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctele 35, 38 și 48 din concluzii, contrară interpretării stricte, impusă de caracterul lor derogatoriu, a normelor de competență exclusivă prevăzute la articolul 24 punctele 1 și 5 din Regulamentul nr. 1215/2012.
- 43 Având în vedere aceste considerații, trebuie să se examineze dacă, pe de o parte, articolul 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 și, pe de altă parte, articolul 24 punctul 5 din acest regulament permit să se stabilească instanța competentă să judece fiecare dintre motivele de contestație invocate de Reitbauer și alții.

Cu privire la articolul 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012

- 44 În ceea ce privește competența instanțelor din statul pe teritoriul căruia este situat imobilul, prevăzută la articolul 24 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, Curtea a statuat în mod repetat că această competență exclusivă nu cuprinde toate acțiunile care privesc drepturi reale imobiliare, ci doar pe acelea dintre acestea care, în același timp, intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1215/2012 și se numără printre cele care au ca obiect, pe de o parte, să stabilească întinderea, conținutul, proprietatea sau posesia unui bun imobil ori existența altor drepturi reale asupra acestor bunuri și, pe de altă parte, să asigure titularilor drepturilor respective protecția prerogativelor care decurg din titlul lor (Hotărârea din 3 aprilie 2014, Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, punctul 42, Hotărârea din 17 decembrie 2015, Komu și alții, C-605/14, EU:C:2015:833, punctul 26, precum și Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Schmidt, C-417/15, EU:C:2016:881, punctul 30).
- 45 Prin urmare, nu este suficient ca acțiunea să privească un drept real imobiliar sau să aibă o legătură cu un imobil pentru a antrena competența instanței din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul. Este necesar, dimpotrivă, ca acțiunea să se întemeieze pe un drept real, iar nu pe un drept personal (Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Schmidt, C-417/15, EU:C:2016:881, punctul 34).
- 46 În ceea ce privește, în primul rând, motivul de contestație prin care se urmărește constatarea stingerii prin compensație a creanței domnului Casamassima, trebuie să se arate că, prin intermediul unei astfel de cereri, Reitbauer și alții urmăresc în esență să conteste existența creanței care le-a fost opusă în cadrul distribuirii prețului realizat în urma licitației judiciare.

- 47 Or, deși este adevărat că existența creanței a servit drept bază pentru constituirea garanției reale și pentru executarea subsecventă, această cerere de compensare nu este întemeiată pe un drept real. Aspectul dacă creanța domnului Casamassima față de debitoarea sa se stinge prin efectul compensației nu este, așadar, legat de motivele care permit să se atribuie competența exclusivă instanțelor de la locul unde este situat imobilul, și anume necesitatea de a se efectua verificări, investigații și expertize la fața locului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2015, Komu și alții, C-605/14, EU:C:2015:833, punctul 31, precum și jurisprudența citată).
- 48 În ceea ce privește, în al doilea rând, motivul prin intermediul căruia Reitbauer și alții contestă temeinicia actului notarial de recunoaștere de datorie intervenit între domnul Casamassima și doamna C. la 13 iunie 2014, care a servit drept temei pentru executarea silită, și prin intermediul căruia se solicită constatarea inopozabilității actului respectiv față de aceștia, este necesar să se arate că examinarea unei astfel de argumentații nu implică aprecierea faptelor și nici aplicarea normelor și a uzanțelor locului unde este situat bunul imobil care sunt de natură să justifice competența unei instanțe din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul (Hotărârea din 10 ianuarie 1990, Reichert și Kockler, C-115/88, EU:C:1990:3, punctul 12).
- 49 Astfel, un asemenea motiv de contestație, asimilat de instanța de trimitere unei acțiuni pauliene, își găsește temeiul în dreptul de creanță, drept personal al creditorului față de debitorul său, și are ca obiect protejarea dreptului de gaj de care poate să dispună primul asupra patrimoniului celui de al doilea (Hotărârea din 4 octombrie 2018, Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, punctul 40).
- 50 În consecință, astfel cum a fost de asemenea subliniat de domnul avocat general la punctul 58 din concluzii, examinarea problemei dacă condițiile unei astfel de acțiuni sunt îndeplinite nu presupune verificări strict legate de locul în care este situat imobilul, de natură să justifice o competență exclusivă a instanțelor judecătorești ale statului membru pe teritoriul căruia este situat acest imobil.

Cu privire la articolul 24 punctul 5 din Regulamentul nr. 1215/2012

- 51 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit acestei dispoziții, în ceea ce privește executarea hotărârilor, au competență exclusivă, indiferent de domiciliul părților, instanțele din statul membru pe teritoriul căruia a fost sau urmează să fie executată hotărârea.
- 52 Potrivit jurisprudenței Curții, intră în domeniul de aplicare al articolului 24 punctul 5 din Regulamentul nr. 1215/2012 acțiunile prin care se urmărește soluționarea unei contestații cu privire la recurgerea la forță, la constrângere sau la depozitarea de bunuri mobile și imobile pentru asigurarea punerii efective în aplicare a hotărârilor și a actelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 1992, Reichert și Kockler, C-261/90, EU:C:1992:149, punctul 28).
- 53 În ceea ce privește, în primul rând, motivul de contestație, invocat de Reitbauer și alții, prin care se urmărește constatarea stingerii prin compensație a creanței domnului Casamassima, trebuie să se arate că examinarea temeiniciei unei astfel de cereri se îndepărtează de aspectele care au legătură cu punerea în aplicare a executării silite ca atare.
- 54 Or, astfel cum rezultă din jurisprudența Curții, specificitatea legăturii impuse la articolul 16 punctul 5 din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive privind aderările noilor state membre la această convenție, ale cărei dispoziții au fost preluate la articolul 24 punctul 5 din Regulamentul nr. 1215/2012, presupune ca o parte să nu se poată prevala de competența pe care această dispoziție o conferă instanțelor de la locul executării pentru a sesiza instanțele respective, pe cale de excepție, cu un litigiu care intră în competența instanțelor unui alt stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 iulie 1985, AS-Autoteile Service, 220/84, EU:C:1985:302, punctul 17).

- 55 În ceea ce privește, în al doilea rând, motivul de contestație asimilat de instanța de trimitere unei acțiuni pauliene, trebuie să se arate că, prin intermediul acestuia, Reitbauer și alții nu contestă actele organelor însărcinate cu executarea silită, în sine, astfel încât o asemenea acțiune nu prezintă gradul de proximitate necesar cu această executare pentru a justifica aplicarea normei exclusive de competență prevăzute la articolul 24 punctul 5 din Regulamentul nr. 1215/2012.
- 56 În aceste condiții și pentru a da instanței de trimitere toate indicațiile utile pentru a soluționa litigiul cu care este sesizată, trebuie să se examineze, astfel cum a procedat și domnul avocat general, dacă articolul 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012 nu oferă un temei juridic competenței internaționale a acestei instanțe în ceea ce privește acțiunea pauliană.
- 57 Potrivit acestei dispoziții, în materie contractuală, o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru, în fața instanțelor de la locul de executare a obligației în cauză.
- 58 În această privință, Curtea a statuat deja că acțiunea pauliană, atunci când este formulată în temeiul unor drepturi de creanță născute din obligații asumate prin încheierea unui contract, se încadrează în „materia contractuală”, în sensul articolului 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012 (Hotărârea din 4 octombrie 2018, Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, punctul 44).
- 59 În speță, astfel cum Reitbauer și alții și Comisia Europeană au susținut în esență în ședință, întrucât al doilea motiv de contestație asimilat de instanța de trimitere unei acțiuni pauliene a fost formulat pentru a constata inopozabilitatea față de Reitbauer și alții a garanției reale constituite în favoarea domnului Casamassima de doamna C., debitoare comună față de care fiecare dintre acești creditori era legat prin contract, instanța domiciliului pârâtului ar putea fi completată de cea autorizată la articolul 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012.
- 60 O astfel de instanță îndeplinește, având în vedere originea contractuală a relațiilor între creditori și doamna C., atât cerința securității juridice și a previzibilității, cât și obiectivul de bună administrare a justiției.
- 61 În consecință, titularilor unor drepturi de creanță izvorâte dintr-un contract le este permis să introducă o acțiune pauliană în fața instanței de la „locul de executare a obligației în cauză”, această instanță fiind cea care este autorizată în temeiul articolului 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012. În speță, prin intermediul celui de al doilea motiv, Reitbauer și alții urmăresc să își protejeze interesele în executarea obligațiilor izvorâte din contractele de lucrări de renovare, încheiate cu doamna C. Rezultă că „locul de executare a obligației în cauză” ar fi, în conformitate cu articolul 7 punctul 1 litera (b) din acest regulament, acela unde, în temeiul contractelor respective, lucrările de renovare menționate au fost efectuate, și anume în Austria.
- 62 Având în vedere aceste considerații, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 24 punctele 1 și 5 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că acțiunea unui creditor în contestarea distribuirii sumelor de bani realizate în urma licitației judiciare a unui imobil, prin care se urmărește, pe de o parte, constatarea stingerii prin compensație a unei creanțe concurente și, pe de altă parte, inopozabilitatea garanției reale constituite pentru garantarea executării acestei din urmă creanțe, nu intră în competența exclusivă a instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul sau a instanțelor de la locul executării silite.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 63 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 24 punctele 1 și 5 din Regulamentul nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că acțiunea unui creditor în contestarea distribuirii sumelor de bani realizate în urma licitației judiciare a unui imobil, prin care se urmărește, pe de o parte, constatarea stingerii prin compensație a unei creanțe concurente și, pe de altă parte, inopozabilitatea garanției reale constituite pentru garantarea executării acestei din urmă creanțe, nu intră în competența exclusivă a instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia este situat imobilul sau a instanțelor de la locul executării silite.

Semnături